

Zařízení pro testování vyústek kabin dopravních prostředků a hodnocení charakteru proudění

Apollo ID: 25931

Datum: 7. 11. 2011

Typ projektu: G - funkční vzorek

Autoři: Jedelský Jan, Ing., Lízal František, Ing., Ležovič Tomáš,
Ing., Krška Lukáš, Ing., Jícha Miroslav, prof. Ing., CSc.

Technický popis

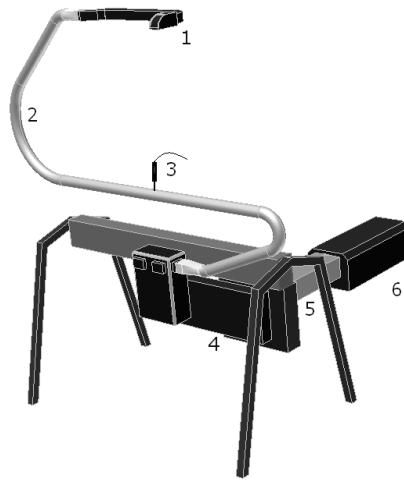
Přípravek

Přípravek je určen pro snadné testování vyústek dopravních prostředků ve zjednodušeném zapojení (pouze jedna vyústka) s těmito technickými specifikacemi:

- použití co nejjednoduššího měřicího vybavení, minimum prvků pro měření provozních parametrů
- možnost polohování vyústky vůči souřadnému systému (měření v různých rovinách)
- možnost použití typu vyústky, která je zcela uzavíratelná pomocí polohovacích lamel.
- snadné ustavení vyústek do souřadného systému a jednoduché měření/přepočty z lokálního souřadného systému světelné roviny (resp. měřicího přístroje) do souřadného systému kabiny
- opakovatelné experimenty na různých pracovištích s definovanými nejistotami měření, se striktně definovanými provozními parametry (průtok, tlaková ztráta) pro danou geometrii vyústky
- dobře definovaný proud před vstupem do vyústky (uklidnění proudu)
- možnost zavádění mlhy do proudícího vzduchu
- Kompaktní, prostorově nenáročná řešení

Měřicí zařízení se skládá z přívodního potrubí (zajišťuje rovnoměrný vstup mlhy), ventilátoru, filtru, části pro měření průtoku s usměrňovacími voštinami, flexibilní části s proměnnou délkou a úhly, přechodové části, přívodního potrubí a vyústky (obr. 1 a 2). Dlouhé potrubí s ustalovací částí před a za snímačem je požadavkem pro přesné měření průtoku. Vystupující proud z vyústky nesmí být

ovlivněn stěnami laboratoře, jak uvádí Awbi [4]. Nasáván je neupravovaný vzduch z laboratoře. Vnější podmínky (tlak, teplota, vlhkost) jsou měřeny přístrojem Comet D4141. Teploty na vstupu a výstupu z potrubí jsou měřeny odporovými čidly pt100. K měření tlakové diference před a za ofukovačem slouží digitální mikromanometr MEDM 500. Průtok vzduchu v potrubí je měřen pomocí metody měření lokálních rychlostí v průřezu [5] přístrojem Testo 454 se žhavenou kuličkou. Nad sestavou je vedeno měřicí potrubí, na jehož konci je v prostoru 1900 mm nad podlahou vyústka. Řešení je provedeno s ohledem na minimalizaci tlakových ztrát při proudění. Součástí zařízení je přípravek pro měření úhlu sklonu horizontálních lamel a azimutálního úhlu vertikálních lamel.

Obr. 1. Zkušební zařízení; vyústka (1), přívodní potrubí (2), měřicí sonda (3), ventilátor s filtrem (4), vstupní potrubí (5), generátor mlhy (6).

Zkušební metodika

Přípravek umožňuje při aplikaci vlastní zkušební metodiky s pouze jednou vyústkou simulovat reálný provoz několika paralelně řazených vyústek, tak, jak je tomu u kompletního ventilačního systému ve skutečné kabině. Zkušební metodika umožňuje z naměřených dat:

- určit dolní a horní úhel mezního vertikálního směřování u plně uzavíratelné vyústky (viz [2]),
- zjistit úhel vybočení (β) a sklonu (α) proudu vzduchu (obr. 3) a
- stanovit osu a okraje proudu a odchylku osy proudu od roviny lamel (obr. 4).

Aplikované metody vizualizace a měření proudu

Pro určení parametrů vystupujícího proudu je zvolena jako časově i technicky nenáročná metoda kouřové vizualizace (obr. 3). Tato metoda poskytuje především kvalitativní výsledky o chování proudu (základní údaje o geometrii proudu, časových charakteristikách proudu, směřování s okolním vzduchem, homogenitě proudu, velikosti ovlivněného prostoru, množství vzduchu) a slouží pro mapování proudu před dalším, podrobným měřením (např. definice měřících rovin, rozsah měření).

Časově i materiálně náročnější je metoda měření rychlosti proudění pomocí žhavených drátků (hot wire anemometry, constant temperature anemometry – CTA). CTA poskytuje kvantitativní údaje o rychlostním poli vystupujícího proudu vzduchu (střední a flukтуаční rychlost proudění, intenzita turbulence, frekvenční charakteristiky proudění), viz obr. 3 a 4.

Účelem vyústky je správně směřovat vystupující proud, distribuovat vzduch do dostatečné vzdálenosti a v dostatečném množství s vhodnou mírou intenzity turbulence. Pomocí informací získaných použitím přípravku a metodiky lze posoudit parametry vystupujícího proudu a kvalitu vyústky podle parametrů, které vycházejí z požadavků pasažérů na prostředí v kabině. Metoda je

vhodná pro porovnávání funkčních vlastností rozdílných vyústek podobného typu a tím napomoci k vývoji modernějších a dokonalejších ventilačních systémů.

Základní technické parametry

Měření: tlakové ztráty, průtoku, teploty, tlaku a vlhkosti nasávaného vzduchu

rozměry zařízení: délka 1500 mm, šířka 600 mm, výška 900 mm

nastavitelná výška osy vyústky 1000 – 2000 mm

max. průtok vzduchu 90l/hod.

Způsob realizace

Vyroben funkční vzorek, na kterém je realizován další vývoj a ověřování.

Výsledky zkoušek, použití

Zkušební zařízení je využíváno pro zkoušení různých vyústek včetně automobilních. Některé výsledky experimentů jsou uvedeny v publikacích [1-3]. Ukázka výsledků je uvedena níže.

Literatura

[1] LEŽOVIČ, T.; LÍZAL, F.; JEDELSKÝ, J.; JÍCHA, M. MEASUREMENT OF THE VELOCITY FIELD BEHIND THE AUTOMOTIVE VENT. In International Conference Experimental Fluid Mechanics 2011 Conference Proceedings. Jičín, Technical University of Liberec. 2011. p. 809 - 818. ISBN 978-80-7372-784-0.

[2] LEŽOVIČ, T. Experimentální analýza proudu vzduchu z ofukovače osobního vozu s využitím žárového anemometru a návrh hodnocení kvality ofukovače. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta strojního inženýrství, 2011. 90 s. Vedoucí diplomové práce Ing. František Lízal.

[3] KRŠKA, L. Experimentální analýza proudu vzduchu z vyústky přístrojové desky osobního vozu s využitím kouřové metody a návrh hodnocení kvality vyústky. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta strojního inženýrství, 2011. 82s. Vedoucí diplomové práce byl Ing. Jan Jedelský, Ph.D.

[4] AWBI, H. Ventilation of buildings. London: Spon press, 2003. 536 s. ISBN 0 415-27056-1.

[5] PAVELEK, Milan; ŠTETINA, Josef. Experimentální metody v technice prostředí. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2007. 215 s. ISBN 978-80-214-3426-4

Vazba na projekt

iSPACE, innovative Systems for Personalised Aircraft Cabin Environment, (Collaborative project), 7.FP EU No. 234340,

Umístění

Adresa: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta strojního inženýrství, Technická 2896/2, 61669 Brno, místnost C3/0213

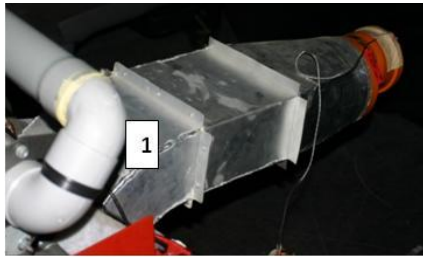
Licenční podmínky

Využití výsledku jiným subjektem je možné po uzavření licenční smlouvy

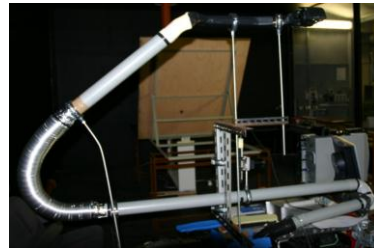
Kontaktní osoba

Ing. Jan JEDELSKÝ, Ph.D., +420 541 143 266, jedelsky@fme.vutbr.cz

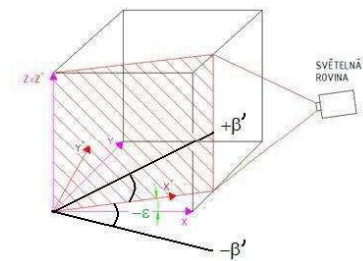
Fotografická dokumentace

Vstupní část tratě

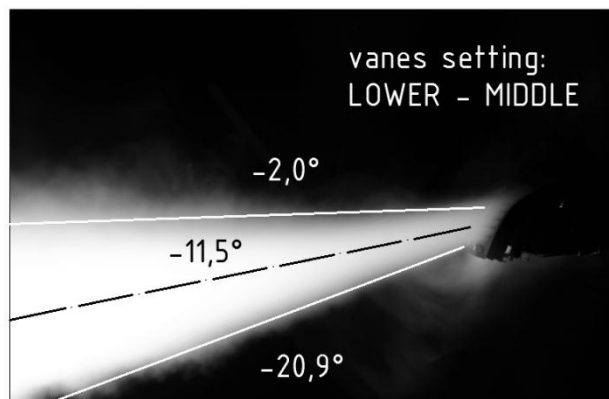
Výstupní část tratě

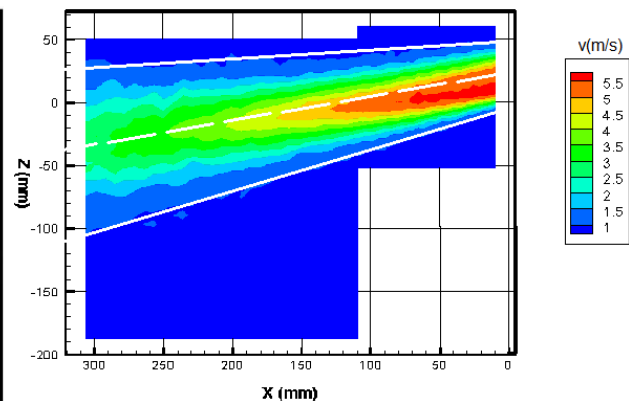
znázornění souřadného systému světelné roviny a vozidla při pohledu bočním

Obr. 2. Zkušební zařízení a souřadný systém.

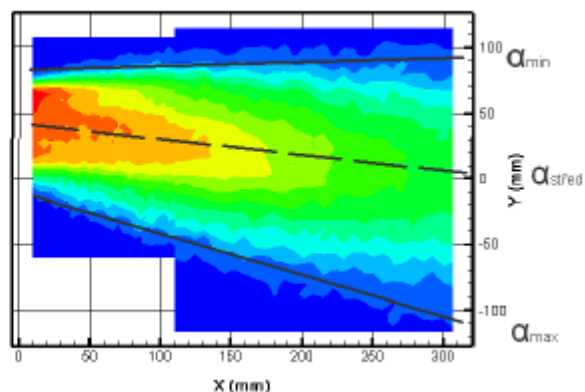
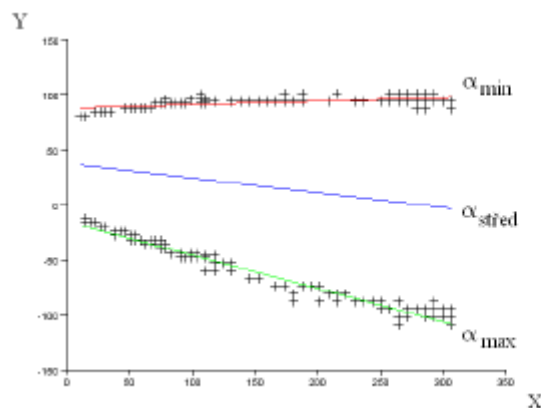
Výsledky

Obr. 3. Ukázka kouřové vizualizace

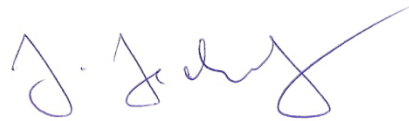
Výsledek měření rychlosti metodou CTA

Obr. 4. Hranice proudu stanovené z výsledku měření metodou CTA

Prohlašuji, že popsany výsledek naplňuje definici uvedenou v Příloze č. 1 Metodiky hodnocení

výsledků výzkumu a vývoje v roce 2008 a že jsem si vědom důsledků plynoucích z porušení § 14 zákona č. 130/2002 Sb. (ve znění platném od 1. července 2009). Prohlašuji rovněž, že na požádání předložím technickou dokumentaci výsledku.

Ing. Jan Jedelský, Ph.D.